کوردایەتی چییە؟ / بەشی چوارەم … کاوە جەلال

1

کوردایەتی وەک پەرچەکرداری خوەندەوارانی شارنشین سەرتا "بەزەریی" سەزمەندانە وەک هەوەستی کوردی لەدژی چەوساندنەوەی "گەل" ادگەیەنرەت و خەباتگەانی بە گیانفیدایی لە نەویدا چالاک دەبن. بەە، لە بنەتدا ئەم ئەدگارەی سەزمەندیی کەم یان زەر لە سەرتاکانی ەکخستنی کوردایەتیدا تا خلیسکانە کارساتاوییە چەکدارییەکەی 1961 و ئەوجا درەژبوونەوەی تا ئاشبەتاەی 1975، بەسەر خوەندەوارانی چالاکبوویدا زا بوو، ئەمەش بەواتای، ئەوانی سەزمەند بەبە پرسیار سەبارەت بە چییەتیی بزاوتی ەزگاریخوازی چالاک دەبوون، چونکە ئەوان وەک خەشکراو و بەرهەمهەنەرەوەی پەروەردەی سوننەتی هەر لە زارەکییەوە فەرکرابوون لە پرسیار بترسن. ئاخر لەو جەر پەروەردەیەدا بنەماکانی ئیسلام ەاستەوخە یان نااستەوخە کارایی وەردەگرن، کە هەبەتە ئااستەیەک ەووەو کەنترەلکردنی مرەڤەتیی مرەڤ و پاراستنی پەیوەندییە پیاوسالارییەکان وەردەگرن. کەواتە کوردایەتی لە لایەنی خەیەوە درەژە بە پەیوەندییەکانی چەوساندنەوەی نەومرەڤی دەدات، ئەوە تا ئەمە، ئەمەش بەواتای، کوردایەتی لە دەستپەکەوە هەموو بنەتەکانی ستەمکاریی لەخەگرتووە. ئاخر بەرهەمهەنانەوەی نەریتی سوننەتی لە کرەکەوە هەموو چەوساندنەوەیەکی نەومرەڤی دەچەپەنەت، وەلاوە دەنەت یان پەی پەدەکەنەت، هەروەها لە تەگەیشتنی خەیەوە بە دەسەات پەیوەندییە جڤاکییەکان دەناسەنەت. لەم ەوانگەیەوە چالاکانی کوردایەتی لە کانگای ناخیانەوە ئامادەباشییان بە قایلبوون بە شەسوارانی گوندی-خەکی لەخەگرتووە، واتا کوە شەخانی تەریقەت (قادری یان نەقشبەندی)، ئەم یان ئەو ئاغای ناودار، ئەم یان ئەو سەرکهەز، کە هەر لایەنەیان کەسانی خاوەن نفوزن، و چەکدار و مرەڤکوژی تایبەتیان هەیە. لە لەبەر ئەوەی ناساندنەکە لەم دوو ئاستە چین-ئاسایەدا ەوودەدات، ئەوا هاوکات نیشانەی ئەوەیە کە خوەندەوارانی کوردایەتی خەیان بەسەرکزی دەخەنە ژەر ەکەفی فەرمانی ئەوانەوە.

سەرکزیی شارنشینان بەرانبەر خەکییانی گوندی هەقیقەتەکی زەر تایبەتی کوردییە، کە هاوکات "هەوەست"ی ئەرەنییە بەرانبەر نەوەی ئەو دەسەاتدارانە، بەیە شەخ و ئاغای بەرپەرس، بەە شارنشینی

خوندواریش کە وەک خەشکراوی ئەو پەیوەندیانە لەنەو کوردایەتیدا بە دەسەات دەگات و دەبەت بە مەسئول، پەویستیان بەو نییە کوانی خەیان بهەننە پەشەو، چونکە خەک ئەویان بە دەکەن: خەک ناز بەو زارەکانە دەدەن و دەیانهەننە پەشەو، ئەوانیش وەک زارەک بەبە ئاگا چەژی لەدەبینن و وەک دەسەاتدار بەبە پەگەیشتنی کەستی هەدەچن: وەک دەسەاتداری کاکەزەین، لە بەدخوو، کە تەنانەت پیاوانی تەمەندار بە "کاکە …" بانگیان دەکەن و نازیان دەدەنە. لە ئەم ناساندنەی ئەوان هاوکات خوندواری کوردایەتیش دەگرەتەو، کە لەبەر ئەوەی بەرهەمهەنەرەوەی هەمان پەیوەندیی جڤاکییە، ئەوا هیچ لارییەکی لەو نییە خەی بخاتە ژەر ەکەفی زارەکی ئەوانەو، بەە ئەو بە ەفتاری خەچماندنەو بەرانبەریان یەکسەر ئەوان وەک دەسەاتداری ئایندەیی دەناسەنەت.

2

پرسیارەکانی بەرهەمهەنانەوەی سوننەگرییانەی پەیوەندییە جڤاکی و کولتوورییەکان گەرەکە هەروەها لە پەیوەندیی کوردایەتیشدا، ئەو تەنانەت لە بەوەبردنی سوننەتییانەی کاری دامەزراوەییدا، بهەنرەنە بەر باس، ئەمەش لەم پەیوەندییەی ئەردا بەواتای: خوندوارانی کوردایەتی لە ئاستی لەربوونی (وجودی) جڤاکی-کولتوورییەو تەنیا دەتوانن و دەیانەوەت کار بە نموونەی دانراو بکەن، لەرەشدا بەگوەرەی سەردەم و بزاڤە جیهانییە مەدییەکان هانا بە ئیدیەلەژییەکان دەبەن کە ئاشکرایە بەتایبەتی خەرئاوایین، ئەوجا لە کرداری سیاسیدا لاساییان دەکەنەو و میکانیستییانە دەیانکەن بە "پەیرەو و پرەگرام"ی ەکخستنی سیاسی. ئەوان هەوەستی لاساییکەرەوەی بەم چەشنەی ەکخراوەیی لەو کاتەشدا وەردەگرن، کە بە ئەندەشەی "زەردەشتایەتیی کوردەواری" دەژین کە گەیا دینی ئارەبان ئەو کوردەوارییە "خاوەنە"(؟)ی لە خەی نامە کردووە، ئەوجا خەمەک و کییناوی (کەواتە نەخەش) لە هەر گەلەکی دراوسەی کوردەکان دەوانن، بەبە ئەوەی بە کەمترین شەو بوەرن لەو بهزرەن کە باب و باپیرانیان لە دەرزمانەو بچووکیی خەیان بە ئەو گەلانە سەلماندووە و لە هەمان هەستەو ئەوانیان گەشکردووە.

لە ئاشکرایە، لەبەر ئەوەی کرداری سوننەگرییانەی سیاسەتی ەیکخراوەیی لە جڤاکی کوردی-خەرهەاتیدا دەنوەنرەت و مەرکەکانی ئەو جڤاکەش بەگشتی بریتین لە لەیالەتی، موراعات، لەخشتەبردن، ناخهەژاندن، پەرەش، بەە تەنانەت دەشەت لە ەفتاری سیاسی یان کولتووریدا دەستوەژە جەبانە بەدئەخلاقەکانی ماچ و پاشقول و هتد لەخەبگرەت، ئەوا ەکخراوی سیاسیی کوردایەتی کە سوننەگرییە، واتا

لاساییکرویە، لەنو خەیوە نەک تەنیا سەرجەم ئەو مەرکانە بەگەدەخات، بەکو تەنانەت وەک دەستوەژی مامەی جڤاکی و خەهەشتنەوە برەویان پەددات و بە نەوەکانی دی دەیانکات بە نەریت. ئاخر کوردایەتییەکەی خوەندەوارانی شارنشین، وەک بەرهەمهەنەرەوەی باوکسالاریی ئیسلامی، ناتوانەت بە کەمترین شەوە چاوی پرسیارەکانی کەرامەتی مرەڤ و شکەفەپەدانی ئەو کەرامەتە لەنەو چالاکیی سیاسیی ئایندەبیندا بکات، بە پەچەوانەوە، خەی لە سەرتاوە وەک دوژمنی هەر پەیوەندییەکی مرەڤخوازانەی نەوان کەسان ادەگەیەنەت و فتاری سەرشەانەی خەی بە ستەمکارانی سەرکهەز و شەخزادان دەکات بە فەزیلە، هاوکات دەستوەژی سەفیستی (سەفسەتەیی) بەگەدەخات تا وایەتی بە هەموو کەشەکانی چەوساندنەوەی چینایەتی لە لایەن سەروەرانییەوە بدات، واتا بەهەزی وشەی زارەکی کاردەکات کە بەدەر لە هەر کرەکەکی ئەخلاقییانەی واژە. ئاخر وەک گەتمان، بنەماکانی ئیسلام کە دەستوەژی سەرەکیی سەسیالیزەکردن (بەکەسکردن، پەرسەنالیزاسیەن)ی کەسن، هاوکات لە کرداری سیاسیی کوردایەتیشدا کاراییان پەددەرەت، لەم لایەنشدا ئاشکرایە کە ئیسلام بەبە سەرکوتکردنی هەر پرسەکی سروشتی-مرەڤی و بەبە داواکاری بە وەلاوەنانی کەرامەتی خە ناتوانەت کاریگەریی لەسەر هیچ ناخەکی کەسیی بنوەنەت – بیکات بە تەسلیمبوویەکی بەپرسیار.

کەواتە چەن لە ئیسلامدا پرسیار لە بنەماکان یاساغە، ئەویش چونکە پرسیار زیتبەوەیی مەژووییانەی ئەو بنەمایانە دەلەقەنەت، یان ووونتر ببەژین: چەن لە ئیسلامدا نەک تەنیا قورئان وەک نمونەی نەشیاوی پرسیارلەکردن دادەنرەت، بەکو هەروەها کردارەکانی پەیامهەنی ئیسلام بەتایبەتی و سەحابەکان یان تەنانەت "پیاوچاکان" (!)ی ئیسلامی بەگشتی وەک ئەریجینال، پرەتەتیوپ، دەدانرەن و لەسەر ئەو بنەتە هەوە بە بەرهەمهەنانی هەر دەروەنەیەک (ئیمیجەک) دەدرەت، بە هەمان شەوە خوەندەوارانی کوردایەتی (بەگومان هەروەها کەمونیستیش!) لەو جیهانبینییەوە سەرەکەکانی خەیان، بەە مرەڤکوژانی دەمانچەییش، دەمەزنەنن، هاوکات هەموو پرسیارەک سەبارەت بە کرەک و چییەتیی خیانەت، خەفرەشی، عەمالەت، موەتەزەقەیەتی و هتد کە سەرەکەکانیان بە شانازییەوە ئەنجامیان داون و دەدەن، ەتدەکەنەوە و ئاپەلەگەتییانە دەیانکەن بە حیکایەتی مەزنیی ئەوان. ئەم ەوشە لە ەوتی دازنانی بەردەوامی کوردایەتیدا ئیدی شەوەیەکی هەندە قەزەون وەردەگرەت، کە ئیدی دەتوانین ببەژین، خوەندەوارانی کوردایەتی کە زەرینەیان بوون بە سەرکزی خەویست، ئەمە لە سەرەنجامدا "زەراب"ەکیان لەنەو سەرجەم جڤاکی کوردیدا هەداوەتەوە و هاوکات داوا لە قەومگەلەکە دەکەن لە

نەویدا بژین.
لە بنەتدا جەختکردن و جەختکردنەوە لەو پرسەی سەرەوە بەیە گرنگە، چونکە کوردایەتی تەنیا دەستوەژەکی فەبازانەی ئەو کەسانە نییە کە لەبەر بەتوانایی بە ژیان خەیانی پەوە هەدەواسن، بەکو لە ووی کاریگەرییەوە هاوکات بە دروشم گەنجانی سادە و دەساف و ساویلکە لەخشتە دەبات، بەیە گەرەکە وردتر لە کەوتنەی نەو کوردایەتی بەوانین.
لە کوردایەتیدا کوەی سەسیالیزەکراوی سوننەتی، بەبە هیچ پرسیارەک کە هەوەستانی کەس ناچار بکات، "دەکەوتە"، لەرەشدا ئاشکرایە کە کەوتنەی سوننەتی دەشەت سەرئەنجامی یەکجار ستەمی هەبەت، وەک: لەناوچوونی کەسی سەزمەند، بەجەهەشتنی بەوەژن و زارەکانی هەتیوکەوتوو کە زەر جار دەبەت کەسوکار بییان ژەنەت، یان لە ووی نەگەتیڤەوە دەرفەت بە هەچوونی "سەرکزانی سیاسی" دەخسەنەت کە خەیان مشەخەرانە بە کوردایەتی دەژەنن.
بەگومان کەوتنەی سوننەتی تەنیا پەیوەند نییە بە خوەندەوارانی کوردایەتییەوە، بەکو لە سەرجەم بوارەکانی ژیانی کوردانـدا باادەستە، کەواتە لەرەوە لەنەو کوردایەتیشدا ەوتی نەریتییانەی خەی وەردەگرەت. ئەمە بە نموونە کەوتنەی بەو چەشنە لە خوەندنی خوەندکاران و بوونیان بە پزیشک و ئەندازیار، مامەستا و فەرمانبەردا دەبینین، یان لە دەرکردنی بەناو گەڤاری هزریدا کە لە نەویدا هزری بە ئارەبی خوەنراوەی ئەوروپی نااستەوخە بەکوردی دەدرەتەوە، لەم پەیوەندییانەشدا کەوتنەی سوننەتی تەنیا نموونەی جیاوازی لاساییکردنەوە وەردەگرەت. واتا: سوننەگرییەکە لە بواری سیاسەتدا بە چەشنەکە کە خوەندەوارانی کوردایەتی تەگە مەدەرنەکانی مارکسیزم-لەنینیزم وەردەگرن، بەتایبەتی هەیکەلی ەکخراوی لەنینیستی تەواو سوننەگراییانە وەک مەدەل / نموونە / پەتەتیوپ دادەنەن و هەر وا ئاسان (!) ایدەگەیەنن کە گەیا "مارکسیزم-لەنینیزم ەبازی پارتەکەی ئەوانە" (ئەمە بە نموونە لە پەیرەوپرەگرامی پ.د.ک.دا چەسپەنرابوو، یان بە حساب ەبازی "کەمە" بوو، جا گەرچی هەردووکیان لە کەسانی هەیەپارەز پەکهاتبوون!). بەگومان کوردایەتی لەو جەیشدا کە تەنیا هەیکەلی ەکخراوی لەنینیستی وەردەگرەت و لە کرەکیشدا لەنەو ئەندەشەی زەردەشتایەتیی کوردەواریدا مەلە دەکات، هەشتا هەر سوننەگرییە ئیسلامییەکەی ەی لەدەگرەت خەی ەخنەییانە بە داواکارییە بنەماییەکانی ئەو دینەوە خەریک بکات، بە نموونە داواکاریی یەکسانیی نەوان ژنان و پیاوان یان ژینگەپارەزی، ئەوجا بە مەبەستەکانی خەی هەر شەوەیەکی پرەگرامی سیاسییان لە چەبکات. بە

پێچەوانەوە ئەم لایەنەی کوردایەتی لە کرێکەوە وەک خەمەکی ئەندێشەیی بە کیین دژی و خەی لە ژیاندا دادەگرێت. بە هەر حاڵ، لە گشت لایەنەکانی کوردایەتیدا کە پێکەا سوننەگرین، پرسیار لەبارەی کەوتنەی "خە" لەگەڵ نییە، چونکە "خە" لە بنەڕەتەوە وەک گرێکی پرسیارلێکردن نابینرێت. نەخێر، کەس لە گشت لا کەوتەتە ناکۆکییەوە، تەنانەت کەوتەتە شەڕەوە بە ئەوەی چاکەتیی خەی بە هەموان بسەلمێنێت. نزیکەی هەموو تاکێک بەو هیوایەوە لە ژیاندایە، کە دوای مردنی لە پرسەکەیدا پەی بگەترێت "خوا عافوی بکات پیاوی چاک بوو"، یان پەی بگەترێت "خوا عافوی بکات بەڕاستی کوردپەروەر بوو". بەگومان ئاشکرایە کە ئەم جیهانبینییە گەورەترین دریە لەتێک خودی خەدا، واتا ئەو "خە"یە کە هەردەم لە کرێکدا ناتەبا و پێکەشە و خەویستە، کەواتە پەوەخەریکبوونی ڕەخنەیی گرێکە کە ئیدی کەس هیچ نەبێت بتوانێت تا ڕادەیەک ئازاد بژی.

ئەم ڕەوشە پەویستە لەم پەیوەندییەی ئێرەدا بکرێت بە بابەتی پەوەخەریکبوون، چونکە ئەمە گەیاندنە بە بزاوتی ڕزگاریخوازییەوە، لە بزاوتیشدا هەردەم کەسان لە ژیانی ئاسایی ڕۆژانەیان دەردەکەشرێن و دەهێنرێن بە نێو پەیوەندییەکانی بزاوتەکە. مەبەستمان لەوەیە، کە ئەقڵیەتی سوننەتی بەگشتی ئەو پرسیارە بە پەویست نازانێت کە داخە چەن بشێت یان بوێسترێت لەو ئەقڵیەتە خەڵکی (گوندی یان شارنشینییەوە) بکەری (سەبژێکتی) سیاسی ی کوردایەتی بنیاتبنرێت. نەخێر، ئەوە لای خوەندەوارانی کوردایەتی هیچ بەهایەکی نەبووە و نییە، بەڵکو سوننەگرییانە کتێبەکان دەخوەننەوە و پڕگرامیان لە چەدەکەن. ئەوان وەک سوننەگرا تەنیا دەستوڕکانی واعیزەتی، شکاندن و جووڵاندنی هەست و سۆز و هتد، دەناسن و پێیاو دەکەن، ئەوان بە حیکایەت دژین و لایەنگرانیان بە حیکایەت ڕادەهێنن، بە نموونە حیکایەتی: "گەلی کوردی قارەمان کە ئاخ (!) چیا سەختەکان نیانهەشتووە ببێت بە یەک و دووەت دابمەزرێنێت!"، "ئاخ خەخەریی ڕەگر بووە کە سەرەکی مەزن ئەو ئامانجە باڵاترینەی هەموو کوردان بدیبهێنێت!" و گەلەک حیکایەتی ساویلکەی دی. لێرەدا ئاشکرایە کە حیکایەت دەروونکی هەزانقانیی گرێکە نەک ئاگایەکی بەدارباوە لە پرس و ئاستەنگەکانی بنیاتنانی مەئریفەیان تەوانینی بکەریانەی (سەبژێکتیفیی) سیاسی. نەخێر ئەمە لە لایەک خوەندەواری کوردایەتیمان هەیە، کە لەنەو ئەندێشەی کوردەواریی زەردەشتیدا بە کیین تەنراوە، لە هەروەها خوەندەواری کوردایەتیمان هەیە کە هەروا ئاسان مارکسیزم یان مارکسیزم-لێنینیزم کە ئیدیۆلۆژییەکی مەدەرنە و بکەری ئاگامەند مەتەی ئامانجە سیاسییەکانێتی، مەدیانە بە

خجکردنو لنو پیوندیی سیاسیی جیهانییکاندا وردگرت (ئم هروها زرینی بناو چپکانی ئمش دگرتو). ئوان لبر ئم هی وک درزن لمیداندا چالاک دبن، چونک لایک هرگیز کوردواریی‌کی مرڤدست و یکسان لگ نبوو کهوی ژیاندنوی بدرت (جا با دینی سرتا داوای کردبت)، هروها، لایکی دی، بناو چپکانی کوردایتی کپکرا نونر و درژپدری ستمکاریی خکییانن، دست بئیدیلژییک دبن کجڤاککی مدرنی (ناخکیی، ناسوننتیی) یکسان ئامانجتی. لرو باشتر لکرکی خوندواریی‌کی خوندوارانی کوردایتی تدگین.

ئوان، وک لاساییکرو، سووک و ئاسان کار بتگکانی وک شش، زگاری، گل، نتو و نیشتمان و هتد دکن، کپکا تگی خرئاوایین، ئوان پناسی تگ ناوبراوکان بب هنانیان بژر پرسیاری لوردبو بکاردهننو – هاوشوی زرینی هرزری مامستا و پرفیسرکانی زانک کپناس درخکراوکانی خیان بخوندکاران درخدکنو (یان زرینی هرزریان دوای نزیکی سیی سا خوندن و ژیان لکمگیکی ئوروپیدا دگننو بزدی خیان و هردم ئاماژ بئو ددن، کلو" ئوها کاردکرت و با "لر"ش بهمان شو بکرتو، کواتنیانتوانیو لپیوندیی سرونو و درونو دووربکونو).
با بوونکردنوی ئو وشی سرو تگی نیشتمان بنموونو وربگرین کتگیک لدرئنجامگیریی پیوندیگلو، واتا: نیشتمان تنیا کاتک لگ دبت، گر هر تاککی "واتک" سرباری هر ناککییکی جڤاکی و چینایتی و هتد، ئو نیشتمانی لخیدا بنیاتنابت، لرشدا کس پیوندییکی هی لتک زوی، ئاو، هوا، ابوردوو و ئایندی جڤاک و کولتوورکیدا، ئوجا لتک خزم و هڤا و دراوسکانیدا. لنک تنیا خوندوارانی کوردایتی کئو جر تگان بکاردهنن، بکو زرینی هرزری کوردکان کباسی گل و واتی کوردان دکن، لبنتدا کمترین زیان بئو زوییی نیی کلسری دژین، هیچ پیوندییکیان بئاو و هواکیو نیی، بیبردوام هرسکیان ژهراوی دکن؛ ئوجا کولتورکشی بسادیی درک دکن، بنموونلهبستی کووزانو یان پیکری بت-ئاسادا، لشایی چپیدا کسادترین شایی میللیی، لبرگی ئاووای پلاستیکیدا – بتایبتی لای کچان و ژنان. هاوکات نک تنیا

خوندوارانی کوردایتی، بکو زرینی هر زری کوردکان، هیچ ئاگاییکیان بە ابوردووی تا و خوناویی خیان نییە، بیە هیچ دیدکی ئایندییان نییە. جگە لو ئمە بگشتی لای کوردکان کە کوتوونتە نو تنگژی ژیانی کسی و ئابوری و جڤاکییو، هاوکات کسوکاری و خزمایتیش کوتوونتە ژر پرسیارو، ئاخر خویستییکی ملداوبر بە چشنک تنیوتو کە پیوندییکانی نو تایفی (گور-خانوادی) تواو سست و رواتی کردوو. کواتە ئمە گرکە بپرسین: ئایا کوردکان نیشتمانیان هیە؟ وامی ئم پرسیار بە هوی خخشویستکردن یان وانبژی نادرتو، بکو بە هزرینی خنیی.

لە ئمە گرکە لم ئاستدا نچقین، بکو لە هوشانگرییماندا پتر برو ابوردوو بچین، واتا پرسیارکرانە ووبکینو یاخیبوونە کوردییکانی ابوردوو و شسوارانیان. ئاخر ئایا شخ عوبیدوای نهری، شیخ محمودی برزنجی، قازی محمد و قاسملە و شرفکندی، ملا مستفا برزانی و جلال تابانی و نوشیروان مسفا (لردا ئیدی ناوی کستییکان تواو دبت) کە بوون و چییان ویستوو؟ ئایا بە چە پورک ئو کستییانە وک مزن اگینراون؟ ئایا ئو بە خباتیان بە دادی سسیال یان بە سرخستنی ئو یاخیبوون و بزاوتانە کە ئوان ببرییان کردوون؟ ئاخر ئو فاکتە کە ئو کستییە ناوبراوانە وک کوی بوفای باب و باپیرانی خیان یاخی بوون، کواتە ئاشکرایە ئوان داکییان لە پیوندییە سوننتییکانی چوسانو کردوو و ویستوویانە بە یاخیبوونکانیان بییانپارزن و هاوکات برهمیان بهننو، ئمش بواتای، ژیانکی مرڤدست بە کوردان ئامانجی ئوان نبوو. کواتە ئایا مزنی چییە و ئایا زار بی هیە هر وا ئاسان دریببت؟ ئوجا: ئایا ئو کسانە کن کە ئمە لنو خوندوارانی کوردایتییو حیکایتی مزنی بە ئو دساتدارانە دهننو؟ ئایا ئو جیهانبینیی سوننگرای هنرانی ئو حیکایتانیە کە وا دکات کستییکان ببە لهزرین "بئیدیال بکرین" (وک نموونی با دابنرن)، یان ئوان تنیا مبستماندانە وک ئامرازی برژوندییکانی ئمی خیان ئو کستییانە دخنە ئاستی ئیدیالو؟

پدچت گونجاو بت کە ئمە بە پتر نزیککوتنو لو پرسیارانی سرو کایی سیاست جبهین و ووبکینە کایی ئدب، واتە

مژووی ئدب وک تریبکی براوردکاری وربگرین: ئایا هی چیی کی ئمی ئمی بدگمن دتوانین خنییان، واتا بی شوی "مدرن"، لی نووسران و هونرمندانی بواتای ئممان بتوژینو؟ هیکی کرکیی ئمی لودایی کی ئمی، بتایبتی بشکانی کوردی لی زانکاندا، تا ئمی نمانتوانیو / نیانتوانیو خنییان لی نووسرانی درین بتوژینو / بتوژنو، هی سرکیی ئم بتوانایيش دگتو بی سروریی شو هزرینی ئیسلامی. لی گر مر برانبر ئم توانینمان ئاماژ بی ئو هموو نامی ماستر و دکترایی بشکانی کوردی و مژوو و هتد بدات، ئوا بوونی پیان دبژین، کی گومانی تدا نیی تا ادیک هندک کاری توژینوی بجی هن، سرای ئو زرینی نووسراو ئکادیمییکان سوننگرین، واتا یشیان لی تفسیری ئیسلامیدا داکوتیو، لرشدا ئاشکرایی کی تفسیری ئیسلامی بریتیی لی ئاپلژی: تفسیرکی ئاپلژیی گر هاتو پیوند بت بی خودی خیو، لی لدان / گورزهاویشتن گر هاتوو خریکبوون بت بی دژبرانییو. ئمش بواتای: ئمی لی توژینوی ئدبیشدا "بزریی" ئاپلژی یان لدانمان هیی، "زر کمتر" خنی یان لتوژینوی هسنگنر، هر لبر ئم هیش کی بدگمن توانراو لاینی مرڤییانی نووسرکان و موئاناتی کسییان لنو کردکتیی سردمکیاندا بهند وربگیرن، بی پچوانو هروا سانا بی وانبژی ناونراون "شاعیری گوری گل"، یان سوننگرییان مژووی ئدبی ئوروپی بسریاندا بکاربراو، واتا خزنراونتی نو چکمجی کلاسیک و مانتیک و نوو و هتد! لی ئو فاکتی، کی ئمی نک تنیا بدگمن خانی و نالی و محوی و هتد، بکو هروها بدگمن گران و بکس و پیرمرد دناسین: واتا کستییان، شوی ژیانیان لی سردمی خیاندا، حز و ئارزووکانیان، فتاریان لی پیوندیی هاوسری یان لگی زارکاندا و زری دی، ئوجا هزر و جیهانی-ونیی ئدبکیان و گلکی دی. نخر، نووسران دن و دنووسن و دمرن، لی لبر ئوی کوردکان کولتووری دانوستاندنیان نیی، ئوا تا ئوان لی ژیاندا بن، دچوسنرنو، ئوجا کی مردن، بیان دلاوننو! ئمی بی همان شو هگیرسنرانی یاخیبوون کوردییکان دگرتو کی هروا سانا کراون بی شهیدی گل و وات، بی سرکی نمر، بی پشوا، کی ئیدی تا ئمی بی هستی هزانڤانی پیاندا هددرت، جا گرچی هندکیان کمترین ئدگاری پشمرگیان نبوو، بی دوژمنی کارکتری پشمرگ بوون کی مزنی و ئامادییی بی مردن، بی پچوانو بی ترس و ملهوان

چوونت بردم دوژمنکانیان، ئوانیش بە شکاندنی کرامتی کوردان بەئاشکرا لەداریانداون! یان بە شق ئاشبەتالیان پەکردوون! بەگومان خەپابەندکردنی خوەندوارانی کوردایەتی بە هەر شوەیەکی خەکەتییەو سەرنجامی نەرەنیی بە کارەکتەری ئەوان خەیان هەیە: سەرکزییان بەرانبەر خەکییانی شارنشین یان گوندی هاوکات کردوونی بە لاساییکەرەوەی شوەی ەفتار و ژیانی ئەوان، ئەوجا بە خاتری بەرژەوەندیی کەسییان ئەرکی داکەکیکردنیان لە پەیوەندییەکانی دەسەات و هەر کردارەکی سیاسیی شەسوارانیان وەرگرتووە. بەگومان ئەوان خەیان وەک سوننەگەرا بەشەکی جیانەکراوەی ستەمکارین، هاوکات سەرکزییان، قبووەکردنی پەیوەندی سەروەری-ژەروەری، زەرینەی هەر زەریانی کردووە بە کەستیی نااستگە، بەە کردوونی بە خەماسداوی ترسنەک و چاوەوان بە هەلی خوازراو. بەیە خوەندواری کوردایەتی کە بەەزەو لە بەردەم خەکیی گوندی یان عەسابەی شارنشیندا دەچەمتەو، خەچەماندنەوەکەی هاوکات لە ئەودا ئامادەباشی بە وەرگرتنی ئەرکی جیاواز دەهەنتەگە: ئەو کە بە شانازییەو مەدەلی دەسەاتی شەخایتیی تەریقەت قبووە دەکات و خەی دەخاتە ژەر ەکەفییەو، سەرکزییەکەی بەتایبەتی بەرانبەر دانیشتوانی شار پەچوانە دەبەتەو، واتا وەردەچەرخەت بە ەفتاری دەنگزل و شەقوەشەن. بەم شوەیە ئەو وەک خوەندواری شارنشین نە شارییە، نە وەک خەکییەکان گوندییە، بەکو بە سەرکزی لە نەوان هەردوو تەوەردا دەەنجەت، بەیە دوورە لە هەر ئارامییەکی ناخەکی، بەە تەنانەت ویژدانی ئارام نییە، چونکە ترس لە ژیان، هاوکات بەرژەوەندییە کەسییەکانی و خەبات بە گەیشتن بەو بەرژەوەندییانە، کردوویانە بە تەوگلاوەک، کە ئیدی بە خاتری ەاگرتنی دەستکەوت و خەونە بەدیهاتووەکانی بەوچان پەنجەی لەسەر دەمانچەیە و هاوکات بەردەوام چیرەکی ستایش بە سەروەرانی دەهەنتەو.

ئەو تازە لەبەتەو، بەە وەک بەرژەوەندچیی سیاسی لە سەرتاوە وەک لەبەوە هاتەتە نەو سیاسەتەو، بەیە پرسیاری ئەوە کە داخە ئەو سەروەرانە وەاتفرەش و داردەستی بەگانە بن، داخە عەمیلی دروستکەری مورتەزەقەی چەکدار بن، یان – لە ەووی پەزەتیڤەو – وەک داماوی سیاسەتنەزانی گوندی و شەقاوەی خولەچەخمایی لە سیاستەدا تەکەوتبن، بەکورتی ئەمانە بە خوەندواری کوردایەتی هیچ رەەک ناگەن، کە ئیدی هەنینەوەی بەردەوامی حیکایەت هەندەی دی بە ناخی ئەرزدا دەیباتە خوارەو. ئایا ئەو پەی دەزانەت؟ نەشیاوە نەزانەت کە ئەو وەک خزمەتکارەکی هەنەرەوەی حیکایەت کرامەتی خەی دەووشەنەت، بەە تەنانەت دەیپلیشەنەتەو. لە ئەو تازە لەبەتەو، ئەو ئامرازەکی سەرکوتکردنە و بە خاتری روەتەکانی ژیان ئەو

خزمەتکارییەی ستەمکارانی قبووڵ کردووە.
ئەمە لە پێوندیی ماتریالیستیمان هەیە، کەواتە لە بڕڕوانیدایە، ئەمش بەواتای: بە کوژاندنەوەی دوالیزمی چاک و خراپ، یان بە وەلاونانی پرنسیپی شەیتانی، لە چییەتیی خوندەواری کوردایەتی نزیک دەکەوینەوە. ئەمە پرسی مرۆڤیمان لەنو جیهانی هاڤرکەکاندا هەیە. لە ئەمە لەم کێشەیدا هەمیشە لەنوە بەر "جوبن" دەکەوین، ئەوە بگومان سەرجەمیانە، کەواتە تەنیا مەرکی زەرینەی هەرە زەری خەریکبووانی نو کوردایەتی نییە. نەخێر، "جوبن" گەورەترین نەخشیی کوردەکانی ئێراق، ئاخر جوبن خەماسدانی ترسنۆکە بە قەزتنەوەی هەر هەڵەکی ژیان مسگەرکەر، کە مرۆڤ زەر جار تەنانەت بە پاشقول لە نزیکترین هەڤاڵانی خەی پێی دەگات.

ماویەتی ...